

STORA UTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 32/1980-81 med anledning av ltm Alarik Häggbloms m.fl. lagmotion med förslag till landskapslag angående ändring av 51 § landstingsordningen.

Stora utskottet, som i ärendet mottagit lagutskottets betänkande nr 26/1980-81, omfattar helt den utformning av lagtexten som lagutskottet stannat för. Stora utskottet omfattar även motiveringen i lagutskottets betänkande till den del den berör själva lagförslaget.

Däremot anser stora utskottet att lagutskottets allmänna reflexioner angående stora utskottets ställning och uppgifter saknar grund i landstingsordningen och därför inte bör få stå oemotsagda.

Mest förvånar följande passus i lagutskottets betänkande: "Stora utskottet är således inte ett beredande organ utan en del av ärendebehandlingen i plenum". Till den slutsatsen kommer lagutskottet utgående från enbart ordvalet i landstingsordningens 34 §, där det råkar heta att specialutskotten tillsätts för beredning av ärenden, medan stora utskottet tillsätts för den behandling av ärenden som omtalas i 54 §.

Faktum är emellertid att bestämmelsen om tillsättande av stora utskottet ingår i landstingsordningen under kapitelrubriken "ärendenas beredning". Och varken landstingsordningen eller landstingets arbetsordning skiljer konsekvent mellan begreppen "beredning" och "behandling" av ärenden i utskott. Så talas det exempelvis i 41 § landstingsordningen och 23 § arbetsordningen om "behandling" och "behandlas" också när fråga är om vad som sker med ärendena i ett specialutskott.

Lagutskottet säger i sitt betänkande (sista stycket på sid.2) att "det måste anses betydelsefullt med en så grundlig beredning som möjligt" av meddelanden rörande lagstiftningsärenden, och på den grund förordar lagutskottet att stora utskottets utlåtande skall inhämtas i sådana fall. Samma motiv, att "en grundligare beredning af ärendena vinnes", var det också som föranledde lagstiftaren att i 1906 års lantdagsordning införa stora utskottet såsom ett viktigt organ i lagstiftningsproceduren. Lantdagsordningens stadganden om stora utskottet har i nästan oförändrad form upprepats i gällande riksdagsordning och landstingsordning.

Enligt 54 § landstingsordningen skall ett lagstiftningsärende sedan det genomgått första behandling i plenum överlämnas till stora utskottet. Utskottets yttrande inhämtas alltså inte - såsom lagutskottet påstår - enbart över specialutskottets betänkande utan över ärendet i dess helhet. Detta framgår för övrigt redan av de rubriker som stora utskottets betänkanden förses med såväl i landstinget som i riksdagen.

Stora utskottet har till uppgift att i ett lagstiftningsärende "framställa de förslag, till vilka utskottet kan finna anledning". Den uppgiften skiljer sig inte på något sätt från det som exempelvis lagutskottet har att göra vid sin beredning av ett lagförslag. Men stora utskottets uppgift blir ju i regel enklare genom att ärendet redan beretts i ett utskott.

Allra tydligast framgår stora utskottets ställning som beredande organ i det fall att specialutskottet har föreslagit förkastande av ett lagförslag. Även då ankommer det på stora utskottet att framställa de förslag som det finner anledning till. Det kan med andra ord efter sin egen beredning föreslå att det föreliggande lagförslaget antas med sådana ändringar som anses erforderliga. Så har också skett i riksdagen, exempelvis vid 1930 års senare riksdag, då stora utskottet behandlade regeringens proposition nr 50.

Då lagutskottet i sitt betänkande hänvisar till riksdagens arbetsordning, är det skäl att här nämna också dess 19a § 1 mom. Detta moment, som gäller för alla utskott, lyder:

"Utskott kan inom sig tillsätta en delegation för att bereda ett ärende, som det behandlar, och för att för utskottet uppgöra ett utkast till betänkande eller utlåtande i saken".

Emedan riksdagens stora utskott har 45 medlemmar, är en dylik delegation av behovet i synnerhet i det fall att utskottet skall bereda ett lagförslag som av specialutskottet föreslås förkastat. I landstingets stora utskott med endast 10 medlemmar kan däremot beredningsarbetet utföras av utskottet i dess helhet.

Med dessa kommentarer föreslår stora utskottet

att Landstinget godkänner det i lagutskottets betänkande ingående lagförslaget oförändrat.

Mariehamn den 25 mars 1981.

På stora utskottets vägnar:

Alarik Häggblom
ordförande och sekreterare:

Närvarande i utskottet: ordf. A. Häggblom, v. ordf. K. Jansson, Dahlén, Eriksson, Helling, N. Jansson, S.-O. Lindfors, Sagulin och Öberg.